

**Briuselis, 2024 m. spalio 4 d.
(OR. en)**

13949/24

**ENV 959
CLIMA 328
CHIMIE 72
COMPET 973
IND 454
PHARM 131
AGRI 698
RECH 421
ECOFIN 1072
ECO 38
SOC 719
SAN 570
CONSOM 294
MI 831
ENT 186**

PRANEŠIMAS

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Cheminių medžiagų strategija tvarumui užtikrinti. Dabartinė padėtis ir tolesni veiksmai – Pasikeitimas nuomonėmis

1. 2020 m. spalio 14 d. Komisija priėmė komunikatą „Cheminių medžiagų strategija tvarumui užtikrinti. Aplinkos be toksinių medžiagų kūrimas“.
2. 2020 m. liepos 10 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl cheminių medžiagų strategijos, o 2021 m. kovo 15 d. Taryba priėmė išvadas „Sąjungos tvarių cheminių medžiagų strategija: metas veikti“¹.

¹ Dok. ST 6941/21.

3. Siekdama nustatyti struktūrą, pagal kurią būtų keičiamasi nuomonėmis dėl Cheminių medžiagų strategijos būsimame 2024 m. spalio 14 d. Tarybos (aplinka) posėdyje, pirmininkaujanti valstybė narė parengė informacinį dokumentą ir klausimus, kurie pateikiami šio pranešimo priede.
 4. Nuolatinių atstovų komiteto prašoma susipažinti su pirmininkaujančios valstybės narės informaciniu dokumentu, įskaitant klausimus, ir perduoti jį Tarybai, kad juo remdamasi ji 2024 m. spalio 14 d. pasikeistų nuomonėmis tema „Cheminių medžiagų strategija tvarumui užtikrinti. Dabartinė padėtis ir tolesni veiksmai“.
-

Cheminių medžiagų strategija tvarumui užtikrinti. Dabartinė padėtis ir tolesni veiksmai

– Pasikeitimas nuomonėmis –

2020 m. spalio mėn. Komisijos pateikta Cheminių medžiagų strategija tvarumui užtikrinti yra pagrindinis ES pastangų valdyti chemines medžiagas taip, kad būtų apsaugota žmonių sveikata ir aplinka, kartu skatinant inovacijas ir didinant ES konkurencingumą, elementas.

Chemijos pramonė yra vienas didžiausių Europos gamybos sektorių, o nuo jos produkcijos labai priklauso kitos pramonės šakos. Todėl nepaprastai svarbu išlaikyti šio sektoriaus konkurencingumą ir užtikrinti tvarų jo vystymąsi.

Šiuo metu pramonėje vyksta spartūs struktūriniai pokyčiai, ji susiduria su dideliais iššūkiais, įskaitant didėjančias sąnaudas, priklausomybę nuo išorės išteklių ir didesnę trečiųjų šalių konkurenciją, todėl ypač svarbu, kad ES siektų sukurti šiuolaikišką, efektyviai išteklius naudojančią, konkurencingą žiedinę ekonomiką ir kartu užtikrinti, kad aplinka būtų be toksinių medžiagų (Žaliasis kursas). Į visus šiuos aspektus reikia atsižvelgti kartu, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos teisingai, žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai ES.

Įgyvendinant Cheminių medžiagų strategiją, kuria siekiama mažinti sudėtingą ir plataus masto riziką, susijusią su pavojingomis cheminėmis medžiagomis, ir nustatoma plataus užmojo darbotvarkė, kuria siekiama, kad ES taptų lydere saugaus ir tvaraus cheminių medžiagų naudojimo srityje, padaryta pažanga daugelyje sričių, įskaitant kriterijus, pagal kuriuos apibrėžiamos kenksmingiausių cheminių medžiagų naudojimo svarbiausios reikmės, principą „viena medžiaga – vienas vertinimas“, taikomą siekiant greitesnių, supaprastintų ir skaidrių procesų, tolesnius gyvsidabrio naudojimo ES apribojimus ar draudimus, peržiūrėtą reglamentą dėl cheminių medžiagų klasifikavimo, ženklinimo ir pakavimo (CLP), įskaitant naujas pavojingumo klases, ir t. t.

Tačiau kai kurie strategijos veiksmai, pavyzdžiui, tikslinė REACH reglamento peržiūra, dar neįgyvendinti. Taip pat reiktų pažymėti, kad kai kurios neseniai priimtose nuostatos, pavyzdžiui, iš dalies pakeistame CLP reglamente nustatytos naujos pavojingumo klasės, turės visapusišką poveikį tik kartu su peržiūre REACH reglamentu.

REACH reglamentas yra pagrindinis ES cheminių medžiagų politikos aktas – juo siekiama geriau apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką nuo cheminių medžiagų keliamos rizikos. Jo peržiūra yra labai svarbi siekiant pašalinti esamas spragas reglamente, pavyzdžiui, pagerinti registracijos dokumentacijos atitiktį; geriau nustatyti chemines medžiagas, kurios turi itin pavojingų savybių; patobulinti autorizacijos sistemą; stiprinti apribojimo procesą ir t. t. Šias spragas būtina pašalinti norint visapusiškai valdyti cheminių medžiagų keliamą riziką ir užtikrinti saugesnį cheminių medžiagų naudojimą.

Kalbant apie perfluoralkilintas ir polifluoralkilintas medžiagas (PFAS), penkios nacionalinės institucijos, pateikusios universalią PFAS dokumentaciją, ir Europos cheminių medžiagų agentūra (ECHA) padarė didelę pažangą rengdamos pasiūlymą, tačiau taip pat svarbu nuodugniai apsvarstyti poveikį visuomenei ir pramonės šakoms, kurios priklauso nuo šių unikalių savybių turinčių medžiagų naudojimo. Todėl reikia subalansuoto požiūrio, kuriuo būtų skatinama kurti ir diegti saugesnes alternatyvas, kartu užtikrinant reglamentavimo aiškumą ir atitiktį, taip padedant sušvelninti neigiamą PFAS poveikį. Tačiau sprendimas turi būti padarytas laiku, kad nekiltų pavojus tvariam ES pramonės vystymuisi ir aukšto lygio aplinkos ir sveikatos apsaugos užtikrinimui.

2024 m. balandžio 26 d. Komisijos komunikate C/2024/2894 „Būtinojo naudojimo koncepcijos taikymo ES teisės aktuose, kuriais reglamentuojamos cheminės medžiagos, rekomendaciniai kriterijai ir principai“ yra išdėstyta iš esmės nauja koncepcija, kuri dar turi būti įgyvendinta praktiškai. Tai būtų svarbu siekiant užtikrinti veiksmingą įgyvendinimą ir suteikti daugiau tikrumo.

Reikėtų pažymėti, kad kai kurios naujos priimtose reguliavimo pareigos ne tik yra naudingos žmonių sveikatai ir aplinkai, tačiau kartu ir didina administracinę naštą valstybėms narėms ir ES institucijoms. Be to, šių pareigų vykdymo stebėsenai ir vykdymo užtikrinimui reikės didelių išteklių, kad būtų išvengta nenuoseklaus taikymo, kuris pakenktų reguliavimo priemonių veiksmingumui.

Be to, labai išsiplėtė ECHA pareigos ir užduotys – tiek jų taikymo sritis, tiek sudėtingumas. Dėl naujų reguliavimo pareigų ir nuolatinės plėtros Agentūrai kyla didelių su pajėgumais ir biudžetu susijusių iššūkių, o kai kurioms valstybėms narėms kyla iššūkių norint paskirti pakankamą ekspertų skaičių į ECHA komitetus. Vis dar rengiamas pasiūlymas dėl pagrindinio ECHA reglamento, kuriuo turėtų būti sustiprintas jos valdymas, racionalizuoti ECHA organų darbo metodai ir padidintas jų finansavimo lankstumas ir tvarumas. Kadangi Agentūra atlieka reikšmingą vaidmenį įgyvendinant ES cheminių medžiagų srities teisės aktus, jos veiklos ir finansinio modelio stiprinimas yra itin svarbus siekiant padidinti jos veiklos veiksmingumą ir tvarumą. ECHA turi būti pajėgi remti saugų cheminių medžiagų valdymą ir greitai reaguoti į atsirandančią cheminę riziką, darančią poveikį bendram reguliavimo veiksmingumui.

Paskelbus apie naująją „Švarios pramonės kursą“, naujosios Komisijos politinėse gairėse Komisijos pirmininkė nurodė, kad „[n]egalime nukrypti ir nenukrypsime nuo savo tikslų, įskaitant nustatytuosius Europos žaliajame kurse“. Svarbus šio naujojo kurso elementas yra „chemijos pramonės dokumentų rinkin[ys], kuriuo bus siekiama supaprastinti REACH reglamentą ir aiškiau reglamentuoti amžinąsias chemines medžiagas – PFAS“.

Apskritai ES ir jos valstybės narės turėtų ir toliau teikti pirmenybę strategijos tikslų pasiekimui, kartu atsižvelgdamos į naujus iššūkius. Šiuo atžvilgiu kai kuriose kitose srityse skubiai reikia aiškumo ir sparčios pažangos siekiant tiek sustiprinti ES piliečių ir aplinkos apsaugą, tiek pramonei užtikrinti nuspėjamą investicijų aplinką, nes kai kuriais atvejais saugesnėms cheminių medžiagų alternatyvoms gali prireikti nemažų investicijų į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą.

Pagrindinis šio pasikeitimo nuomonėmis tikslas – akcentuoti Cheminių medžiagų strategijos tvarumui užtikrinti svarbą kito politinio ciklo politinėje darbotvarkėje ir padėti paspartinti jos įgyvendinimą, tiek pramonei, tiek valdžios institucijoms suteikiant aiškumo dėl būsimų priemonių.

Klausimai ministrams:

1. *Ar Cheminių medžiagų strategijoje išdėstyti veiksmai vis dar tinkami nustatytiems iššūkiams įveikti ir strategijos tikslams pasiekti? Ar reikia tam tikriems veiksams, kurie dar nebuvo įgyvendinti, teikti pirmenybę?*
2. *Ar priėmus strategiją kyla kokių nors naujų iššūkių, kuriems įveikti reikalingi nauji metodai, kartu su atnaujintų ir įvykdomų įgyvendinimo veiksmų gairėmis?*
3. *Kokius (kitus) įgyvendinimo būdus gali pasitelkti ES institucijos ir įstaigos bei valstybės narės, siekdamos spręsti vėlavimo problemą, paspartinti strategijos įgyvendinimą ir užtikrinti tinkamą naujų užduočių vykdymą?*
